

Oslo, 31. oktober 2012

Det kongelige fornyings-administrasjons- og kirkedepartement
postmottak@fad.dep.no

HØRING OM ENDRINGER I GRAVFERDSFORSKRIFTEN

Det kongelige fornyings-, administrasjons – og kirkedepartement (FAD) har sendt på høring et notat med forslag til endringer i gravferdsforskriften. Samarbeidsrådet for tros – og livssynssamfunn (STL) takker for muligheten til å delta i høringen.

Respektfull gravlegging er et viktig og sensitivt tema for STL's medlemssamfunn. Vi er derfor glade for regjeringen følger opp Prop. 81 L (2010 – 2011), som varslet at departementet ville foreta en gjennomgang av forskriften til gravferdsloven. Det er også viktig at kirkeforliket fra 10.april 2008 og dets femte punkt følges opp. Her understrekes det at det skal gjøres «tilpasninger som ivaretar minoritetene».

Innledende bemerkninger

Forslaget til endringer av gjeldende gravferdsforskrift, slik det her foreligger, ivaretar på en bedre måte de behov som tros- og livssynsminoriteter har i forhold til gravferd. Det gir en mer livssynsnøytral forvaltning av gravferden, noe STL mener er positivt. Endringsforslagene tydeliggjør også gravplassens allmenne karakter, uavhengig av tros- eller livssynsmessig tilhørighet.

Samtidig som den nye gravferdsloven og gravferdsforskriften gir oss et lovverk som er mer livssynsnøytralt, administreres fortsatt ordningen av et bestemt trossamfunn gjennom de kirkelige fellestrådene. For flertallet av STLs medlemmer, unntatt Den norske kirke (Dnk) og Oslo katolske bispedømme, oppleves dette fremdeles problematisk. Gravferd er en allmenn tjeneste som det knytter seg sterke religiøse og livssynsmessige følelser til. Derfor burde forvaltningen av denne være livssynsmessig nøytral.

STLs høringssvar vil i all hovedsak være kommentarer til endringer de konkrete endringene i gravferdsforskriftene som omtales i kapittel 3; tilpasninger til religiøse og livssynsmessige minoriteter

3.1. Fra kirkegård til gravplass

Gravferdsforskriften tar i bruk de begrepsendringene som er innført med gravferdsloven, og i en rekke andre lover fra og med 1.januar 2012. Det tydeliggjør gravplassens allmenne karakter, uavhengig av tros- eller livssynstilhørighet, hvilket er viktig.

3.2. Særskilt tilrettelagte graver ved anlegg av gravplass

STL er glade for at den nye fanebestemmelsen i gravferdsloven § 1 medfører at en andel av ledige graver skal være særskilt tilrettelagt for å imøtekomme religiøse og livssynsmessige minoriteters behov. Vi er imidlertid usikre på hvorvidt uttrykket «en rimelig andel», ivaretar det reelle behovet. Det er usikkert om formuleringen «*ved anlegg, utvidelse og vesentlig endring skal behovet for særskilt tilrettelagte graver vurderes*» i tilstrekkelig grad tar inn over seg økningen i andelen av befolkningen som tilhører andre tros- og livssynssamfunn enn Dnk.

I dag er 56,3 prosent av Oslos befolkning medlemmer av Dnk (tall fra KIFO 1.1.2012). På landsbasis er tallet 77 prosent. Økningen av antall medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Dnk vil påvirke «etterspørselen» etter særskilt tilrettelagte graver på kort og lang sikt. Dette bør være et viktig tema i de årlige møtene tros- og livssynssamfunnene skal ha med gravferdsmyndighetene, jmf §23 tredje ledd.

3.3. Bør det kunne dispenseres fra kravet om kiste ved gravlegging?

I spørsmålet om oppheving av kistekravet viser departementet til STLs utredningsrapport Livsfaseriter (2009). Det er vi glade for. De muslimske informantene i rapporten understreket at kravet om kiste ikke fremstår som et stort problem for dem, fordi muslimer, ifølge Sharia, skal følge lovene i det landet der man bor. Islamsk Råd Norge er medlem i STL og bekrefter en slik holdning. Samtidig understreker de at oppheving av kistepåbudet ville vært å foretrekke.

I høringsnotatet fra FAD skisseres det en mulighet for at den lokale gravferdsmyndigheten kan få adgang til å dispensere fra kistekravet ved gravlegging når dette er begrunnet i avdødes religion eller livssyn. Vi støtter begrunnelsen både i forhold til våre menneskerettslige forpliktelser om å ivareta retten til tros- og livssynsutøvelse og at dette tydeliggjør at gravferdsforvaltningen må ta hensyn til ulike tros- og livssynsmessige behov.

3.4 Tilstedeværelse under kremasjon

STL er positive til en ordlyd som sikrer at de etterlatte gis anledning til å være til stede under selve kremasjonen, der forholdene ligger til rette for det. Vi har også forståelse for at departementet ikke vil foreslå regelendringer som vil kreve ombygging eller omfattende endringer av de eksisterende krematoriene. Når nye krematorier skal bygges bør det imidlertid reguleres for at etterlatte kan være tilstede ved selve kremasjonen. Dette bør reguleres gjennom lovregulering av fysiske og bygningsmessige forskrifter.

Kapitel 4 -10: Andre kommentarer

Det er positivt at forskriften presiserer at kommunen selv har plikt til å sørge for at det avsettes tilstrekkelig areal til gravplass.

Ny digital modell som er landsdekkende og som gir mulighet for å standardiseres identifisering av alle gravplasser, gravfelt og graver vurderes som et positivt verktøy for gravplassmyndighetene.

Når det gjelder fravikelse av størrelsen til kistegrav i punkt 7.3.2 er vi usikre på om teksten i forskriftsforslaget i sterk nok grad viser at dette gjelder barnegraver.

STL har ingen innsigelser mot forslaget om at navnet og anonym minnelund reguleres i en ny §15a i forskriften.

Med vennlig hilsen,

Espen Lynne Amundsen
rådsleder

Lise Tørnby
daglig leder